

Totuuden jälkeisenä aikana luottamus Euroopan tilastoihin on tärkeämpää kuin koskaan

Euroopan tilastohallinnonin neuvoo-antava lautakunta (ESGAB) kehottaa vuoden 2016 vuosikertomuksessaan varmistamaan, että luottamus Euroopan tilastoihin säilyy. Viime aikojen poliittiset kampanjat Yhdysvalloissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa ovat osoittaneet, miten helposti ja nopeasti tekaistuja tilastoja voidaan levittää totena ja johtaa niiden avulla kansalaisia harhaan^{1,2}. *”Politiikassa on koittanut totuuden jälkeinen aika, jonka myötä merkittävien poliittisten väitteiden tueksi esitetään valheellisia tai harhaanjohtavia tietoja. Tilastoviranomaisten tärkeänä tehtävänä on kertoa kansalaisille virallisissa yhteyksissä esitettyjen tietojen lähteistä ja luotettavuudesta”*, toteaa lautakunnan puheenjohtaja Martti Hetemäki.

Tilastoja on toki ennenkin voitu esittää harhaanjohtavalla tavalla. Nykyään tilastotietoja esittävät kuitenkin niin monet instituutiot, virastot ja asiantuntijat, että luotettavuudeltaan eri asteisia ”tilastofaktoja” on saatavilla mitä erilaisimmista asioista, ja joskus niiden perusteella voidaan tehdä ristiriitaisia päätelmiä. Euroopan tilastoja koskevien käytännesääntöjen mukaan tilastoviranomaisten tehtävänä on varmistaa, että virallisia tilastoja käytetään poliittisessa keskustelussa asianmukaisella tavalla.

Euroopan tilastohallinnonin neuvoo-antava lautakunta suosittaakin, että tilastoviranomaiset kommentoisivat julkisuudessa virallisten tilastojen arvostelua ja väärinkäyttöä ja tarvittaessa myös puolustaisivat virallisten tilastojen laatua. Lautakunta suosittaa myös, että suurelle yleisölle tiedotettaisiin paremmin virallisten tilastojen merkityksestä julkishyödykkeenä ja toimintapolitiikan välttämättömänä välineenä.

Tiedonlähteitä eli erilaisia selvityksiä, rekistereitä ja kaupallisia tietokantoja on nykyään saatavilla valtavat määrät. Lautakunta onkin huolestunut siitä, että tietojen analysointi vaatii erityistaitoja. Tämä pätee erityisesti Euroopassa, missä tietojen vertailtavuus maiden välillä on olennaisen tärkeää. Kertomuksessa esitellään parhaillaan tehtävää työtä, jossa tutkitaan näitä taitoja ja keinoja puuttua niissä havaittuihin puutteisiin.

Kaiken kaikkiaan käytännesääntöjä noudatetaan Euroopan tilastojärjestelmän puitteissa hyvin. Lautakunta panee merkille, että monilla viimeaikaisissa vertaisarvioinneissa ja lautakunnan aiemmissa kertomuksissa mainituilla osa-alueilla on tapahtunut kiitettävää edistymistä. Toisaalta tietyissä asioissa on vielä parantamisen varaa. Näitä ovat muun muassa Eurostatin ja kansallisten tilastoviranomaisten johdon palvelukseenottoon ja erottamiseen liittyvät menettelyt, tilastojen laatimiskustannuksia koskevien tietojen vertailukelpoisuuden parantaminen sekä hallinnollisten tietojen käytön lisääminen ja muiden eurooppalaisia tilastoja tuottavien kansallisten viranomaisten koordinointi.

¹ The Economist, 10.9.2016, ”Art of the lie”, (<http://www.economist.com/news/leaders/21706525-politicians-have-always-lied-does-it-matter-if-they-leave-truth-behind-entirely-art>).

² William Davies, 24.8.2016 ”The Age of Post-Truth Politics”, (<http://www.nytimes.com/2016/08/24/opinion/campaign-stops-the-age-of-post-truth-politics.html>).

Lisätietoja

Euroopan tilastohallinnoinnin neuvoo-antavan lautakunnan vuosikertomus 2016, johon sisältyy lyhyt tiivistelmä, löytyy lautakunnan kotisivuilta (<http://ec.europa.eu/esgab/>).

Yhteystiedot joukkoviestimiä varten

Euroopan tilastohallinnoinnin neuvoo-antavan lautakunnan puheenjohtajan Martti Hetemäen haastattelupyynnöt pyydetään osoittamaan lautakunnan sihteeristölle: Steve Clarke (estat-esgab@ec.europa.eu), puh. +352 4301-32527.

Euroopan tilastohallinnoinnin neuvoo-antava lautakunta (ESGAB)

Euroopan tilastohallinnoinnin neuvoo-antava lautakunta³ antaa riippumattoman katsauksen käytännesääntöjen täytäntöönpanosta. Se pyrkii lisäämään Euroopan tilastojärjestelmän ammatillista riippumattomuutta, eheyttä ja vastuullisuutta, jotka ovat käytännesääntöjen keskeisiä periaatteita, sekä kohentamaan Euroopan tilastojen laatua. Lautakunnassa on seitsemän jäsentä. Sen tehtäviin kuuluu vuosikertomuksen laatiminen Euroopan parlamentille ja neuvostolle käytännesääntöjen täytäntöönpanosta Eurostatissa ja koko Euroopan tilastojärjestelmästä. Lisäksi lautakunta antaa komissiolle (Eurostatille) neuvoja soveltuvista toimenpiteistä täytäntöönpanon helpottamiseksi.

Euroopan tilastoja koskevat käytännesäännöt

Euroopan tilastoja koskevissa käytännesäännöissä⁴ vahvistetaan standardit Euroopan tilastojen kehittämistä, tuottamista ja jakelua varten. Säännöt perustuvat (kansallisista tilastoviranomaisista ja Eurostatista koostuvassa) Euroopan tilastojärjestelmässä käytettyyn tilastojen laadun yhteiseen määritelmään. Käytännesäännöt ovat itsesääntelyn väline, joka sisältää 15 periaatetta. Niissä käsitellään kansallisten ja EU:n tilastoviranomaisten institutionaalista toimintaympäristöä sekä Euroopan tilastojen tuottamista ja jakelua. Sääntöjen täytäntöönpanon tukena on kullekin periaatteelle määritelty joukko hyvän käytännön indikaattoreita.

Euroopan tilastojärjestelmä⁵ muodostaa kumppanuuden, johon osallistuvat Euroopan unionin tilastoviranomainen eli komissio (Eurostat) sekä kansalliset tilastolaitokset ja muut kansalliset viranomaiset, jotka vastaavat kussakin jäsenvaltiossa Euroopan tilastojen kehittämisestä, tuottamisesta ja jakelusta.

Vertaisarvioinnit

Vertaisarviointit⁶ ovat osa Euroopan tilastojärjestelmän strategiaa, jolla käytännesäännöt pannaan täytäntöön. Tavoitteena on parantaa Euroopan tilastojärjestelmän viranomaisten eheyttä, riippumattomuutta ja vastuullisuutta. Ensimmäinen vertaisarviointikierros toteutettiin vuosina 2006–2008 ja toinen vuosina 2013–2015. Molemmat kierrokset kattoivat kaikki EU:n jäsenvaltiot ja EFTA-maat. Euroopan tilastohallinnoinnin neuvoo-antava lautakunta toteutti Eurostatin vertaisarvioinnin käyttämällä kansallisten tilastolaitosten vertaisarviointeja varten kehitettyä menetelmää, jota mukautettiin jonkin verran Eurostatin erityispiirteiden huomioon ottamiseksi.

³ <http://ec.europa.eu/esgab>.

⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5922145/10425-FI-FI.PDF>

⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system/overview>.

⁶ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/peer-reviews>.